

Puolalaisten satujen luettelo

JULIAN KRZYŻANOWSKI *Polska bajka ludowa w uktadzie systematycznym*. Tom I (Wątki 1—999). Wyd. drugie. Polska Akademia Nauk. Wrocław—Warszawa—Kraków 1962. 314 sivua.

Kun teoksen ensimmäinen laitos (1947) saapui perin myöhästyneenä Suomeen, ei ollut enää aihetta sitä esitellä jo senkin vuoksi, että painos oli miltei loppumaisillaan. Toinen, laajennettu laitos, joka vielä melkein tuoksuu painomusteelle, on edelliseen verrattuna paljon muuttunut edukseen.

Julian Krzyżanowski, puolalaisen kirjallisuustieteen johtava tutkija, professori ja akateemikko, selvittää teoksensa johdantoluvussa »Kansansadun systematiikan periaatteista» satuluettelon tarpeellisuutta, mikä ajatus lausuttiin Puolassa jo aikakauslehti Lud'issa 1905 (Seweryn Udziela). Ennen kaikkea FFC-sarjan julkaisut herättivät vastakaikua Puolasakin, ne olivat omiaan jouduttamaan sikäläistä luettelohanketta; samoin J. Bolten ja J. Polivkan teokset kehottivat jouduttamaan tärkeitä folkloristista luettelointia. Nimenomaan Aarneen ja Thompsonin valtava työ on ollut valmiina perustuksena, jolle puolalaisten monivuotinen systematisointi on sitten rakentunut.

Professori Krzyżanowski itse on vuosikymmenien ajan uurastanut puolalaisen kansanrunouden tutkimuksen eri aloilla, toimittanut folkloristista aikakauslehteä ja perehtynyt varsinkin sadustoon. Sen vuoksi hän on saattanut asiantuntevasti ohjata suurta työtä, jonka ensimmäinen osa on nyt ilmestynyt.

Teos jakaantuu viiteen osaan (eläinsadut; jutut, novellit ja legendat; kerto-

mukset ja anekdootit; aitiologiset sadut; uskomukselliset kertoelmat ja jutut). Lähdeteoksia on runsaasti, sillä puolalaisia kansanrunouskokoelmia on ilmestynyt jo viime vuosisadan puolella harvinaisen paljon, mm. Oskar Kolbergin valtava teossarja. Utta luetteloa selaillessa huomaa, että esim. eläinsatujen n:o 1 (Kettu ja kalastaja) sisältää lyhyen selostuksen, sitten viittaukset Bolte-Polivkaan ja Dähnhardtiin sekä luettelon 26 puolalaisesta toisinnosta. N:o 233 sisältää eläinten ääniä, n:o 672 käärmeiden kuningas -sadun, n:o 800 pirusadun »Räätäli taivaassa» jne.

Kansainväliselle tutkimukselle on tärkeätä, jopa välttämätöntä saada tietoonsa teoksen välityksellä Puolan rikkaat satuaarteet. Ja vaikka painetut lähde- teokset olisivatkin saavuttamattomissa, on kuitenkin hyödyllistä Krzyżanowskin teoksesta todeta jonkin satutyypin esiintyminen Puolassa, mikä monessa tutkimustyössä onkin riittävä tieto.

Puolassa on äskeisinä vuosikymmeninä kansanrunouden julkaisutoiminnassa ja tutkimustyössä saavutettu hyviä tuloksia. Parastaikaa on tekeillä mm. sananlaskujen tieteellinen laitos ja O. Kolbergin arvokkaasta antologiasta, joka julkaitaan täysin entisen kaltaisena, paisuu suuri teos (luvatusta 60 osasta on ilmestynyt ainakin 5 osaa). Näiden kumpaisenkin toimittamiseen on prof. Krzyżanowski ottanut innostuneesti osaa.

S. HENEN